

НАПРЯМ 9. МЕДИЧНЕ ПРАВО

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-293-0-45>

СПОРІДНЕННЯ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ ОКРЕМИХ ЗЛОЧИННИХ ПОСЯГАНЬ МЕДИЧНОГО НАПРЯМКУ

Карпушина М. Г.

*аспірант з курсу кафедри кримінального та адміністративного права
Академії адвокатури України
м. Київ, Україна*

Вереша Р. В.

*доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального
та адміністративного права
Академії адвокатури України
м. Київ, Україна*

В умовах воєнного стану актуальною та суспільно значущою лишається медична галузь. Звичайно корупційні ризики негативно впливають на належне виконання обов'язків медичним персоналом. Підставою такому розумовому висновку слугує відображення встановленого факту надходження значної кількості скарг до адміністративного ресурсу медичної галузі від представників громадянського суспільства.

Звичайно, в умовах ведення бойових дій рівень корупції зростає, адже посилюється навантаження на медичну галузь, підвищується значущість економічного сектору охорони здоров'я через можливі благодійні внески, відвантаження гуманітарної допомоги, та недостатність медичного персоналу у протидії значного напливу пацієнтів госпіталізованих в нагальному (ургентному) порядку та через медицину катастроф.

В рамках підвищеної активності медичної галузі та брак медичних ресурсів можливі деякі зловживання та недотримання встановленого порядку фахової роботи з боку медичного персоналу, та некоректність поведінки та «перекручування фактів» зі сторони пацієнтів.

В будь-якому випадку, завчасно краще розуміти можливість несприятливих факторів за умови настання яких може бути застосовано закон про кримінальну відповідальність.

Зрозумілим видається поняття можливої наявності складової окремих корупційних моментів в медичній галузі.

Вже сталий час корупція вважається глобальною проблемою не лише на внутрішньодержавному рівні, але й на міжнародному рівні міждержавних відносин.

Визнання корупції як проблеми, що несе загрозу для стабільності та безпеки всіх суспільств, відбулося на міжнародному рівні з прийняттям 31.10.2003 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції.

Ратифікувавши Конвенцію, яка стала частиною національного законодавства, Україна зобов'язалася розробляти та здійснювати ефективну скоординовану політику протидії корупції, встановлювати й заохочувати ефективні види практики, спрямовані на запобігання корупції.

Конвенцією передбачено, що кожна Держава-учасниця повинна створювати, підтримувати й зміцнювати такі системи, які сприяють прозорості й запобігають виникненню конфлікту інтересів.

Так, у відповідності до підпункту а) пункту 2) частини 1 статті 3 Закону України «Про запобігання корупції» на лікарів поширюються вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та обмеження щодо запобігання корупції наступного змісту: – стаття 22 – обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища; – стаття 23 – обмеження щодо одержання подарунків; – стаття 24 – запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними; – стаття 28 – вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів [1; с. 10–12].

В будь-якому випадку до переліку правомірного (дозволеного) отримання майна, пільг, послуг входять (стаття 54 Закону України «Про запобігання корупції»):

1. Благодійна допомога:
 - отримання благодійної допомоги як згідно із Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»;
 - отримання благодійної допомоги у порядку передбаченому іншими законами.
2. Інші випадки правомірного, безоплатного отримання товарів, робіт та послуг.
3. Отримання послуг з розміщення реклами.
4. Особливості отримання послуг з розповсюдження реклами, у т.ч. соціальної, а також висвітлення діяльності.
5. Щодо висвітлення діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування.

6. Випадки, передбачені чинними міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано міжнародними договорами (міжнародна технічна та інша допомога).

Додатково слід зазначити, що у відповідності до пункту 15 частини 1 статті 11 Закону України «Про запобігання корупції» (Закон) Національне агентство з питань запобігання корупції надає роз'яснення, методичну та консультаційну допомогу, зокрема щодо застосування положень Закону України «Про запобігання корупції» та прийнятих на його виконання нормативно-правових актів [2; с. 1–2].

При цьому, як видно з положень статті 28 Закону:

- з таким зверненням може звернутися тільки особа, зазначена у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону, у якій існують сумніви щодо наявності в неї конфлікту інтересів;

- у зверненні за роз'ясненням до територіального органу Національного агентства або зверненні до Національного агентства необхідно зазначити дії, щодо яких виник сумнів.

Якщо особа не отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона має діяти відповідно до вимог, передбачених у розділі V «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» Закону, тобто вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів самостійно (якщо це можливо), а також діяти у відповідності до вжитих безпосереднім керівником або керівником органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади, заходів для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Звернення до територіального органу Національного агентства або ж Національного агентства не звільняє особу від обов'язків:

- повідомити безпосереднього керівника про конфлікт інтересів;

- не вчиняти дій і не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів.

Якщо особа отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона звільняється від відповідальності, якщо у діях, щодо яких вона зверталася за роз'ясненням, пізніше було виявлено конфлікт інтересів [3; с. 1–5].

В будь-якому випадку, визначенню складової та обсягу відповідальності передують службове розслідування.

Кримінальна відповідальність настає в разі вчинення діяння, передбаченого статтями Кримінального кодексу України:

- стаття 364 КК України. Зловживання владою або службовим становищем;

- стаття 368 КК України. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою;

- стаття 368-2 КК України. Незаконне збагачення;
- стаття 369-2 КК України. Зловживання впливом;
- стаття 369 КК України. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі;
- стаття 191 КК України. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем;
- стаття 210 КК України. Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням;
- Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією:
 - стаття 172-4 КУпАП. Порушення обмежень Щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності;
 - стаття 172-6 КУпАП. Порушення вимог фінансового контролю;
 - стаття 172-7 КУпАП. Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
 - стаття 172-8 КУпАП. Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень;
 - стаття 172-9 КУпАП. Невжиття заходів Щодо протидії корупції [4; 1–10].

Література:

1. Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції: методичні рекомендації / Національне агентство з питань запобігання корупції. 127 с.
2. Щодо особливостей реалізації заборони на одержання пільг, послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування (ст. 54 Закону України «Про запобігання корупції») та відповідальності за прийняття рішень щодо осіб, які прийняли такі пільги, послуги і майно: Роз'яснення від 19 листопада 2021 року № 10 / Національне агенство з питань запобігання корупції. 20 с.
3. План – конспект на проведення заняття з підготовки співробітників територіальних сервісних центрів РСЦ ГСЦ МВС Дніпропетровській області з напрямку вивчення антикорупційного законодавства: План – конспект Головного спеціаліста з питань запобігання корупції РСЦ ГСЦ МВС в Дніпропетровській області А. Ф. Ромасенко / Регіональний сервісний центр ГСЦ МВС в Дніпропетровській області (філія ГСЦ МВС). 2020. 11 с.
4. «Кримінальна та адміністративна відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення»: Пам'ятка. 10 с.